

Asia: VN/20726/2023

Lausuntopyyntö; Arviomuistio väylämaksun pysyvästä puolittamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomella on merenkulussa erityinen talven ja jäätyvien merien aikaansaama haitta ja lisäkustannus. Kun 1970-luvun alussa muodostettiin nykyinen talvimerenkulkumme ohjauskäytäntö, siihen kuului kiinteästi toisiinsa liittyneinä neljä elementtiä:

- kauppalaivojen jäämaksuluokat sen mukaisesti kuinka hyvin laivat oli vahvistettu ja niihin oli lisätty tehoja eri jääolosuhteissa toimimiselle
- liikennerajoitukset jääluokkien ja lastimäärien mukaan eri satamiin pyrkiville laivoille
- valtion jäänmurtajat avustamaan kauppalaivoja jäissä, periaatteessa maksuttomasti
- väylämaksut, joilla koko merenkulun ajateltiin osallistuvan väyläinfrastruktuurin ylläpitoon, ml. jäänmurtajien ylläpitoon ja operointiin. Samanaikaisesti väylämaksuun leivottiin alennukset, jotka suunniteltiin toimimaan kannustimina suomalaisille varustamoille korkeampiin jääluokkiin rakennettavien laivojen epäsuorana investointitukena.

Viidenkymmenen vuoden aikana kehitys on vienyt siihen, että IMO:n ja EU:n uudet päästövaatimukset epäsuorasti ovat johtaneet ja ovat edelleen johtamassa kauppalaivojen yksikkökojen kasvuun ja samalla ne estävät investoinnit suuriin tehoihin eli tonniston jäissäkulkukyky näistä ympäristösyistä oleellisesti ja nopeasti huononee. Itse asiassa tästä syystä suomalais-ruotsalaisia jääluokkasääntöjä sinänsä olisi syytä tarkistaa, miten ne näköpiirissä olevien laivatyyppien osalta jatkossakin tukisivat tavoitetta turvata paremmin jäänmurtosaattueessa avustettavan laivan suorituskyky.

Toisaalta suomalais-ruotsalainen jääluokkien käyttö on kehittynyt globaaliksi ja korkeiden jääluokkien laivoja ovat rakentaneet lukuisat muutkin kuin vain suomalaiset ja ruotsalaiset varustamot. Näin ajatus jäämaksualennuksen investointi-insentiivistä kotimaisille varustamoille on menettänyt merkityksensä. Myös ulkomaiset varustamot ovat aktiivisesti tulleet Itämeren liikenteeseen ja Suomenkin ulkomaankaupan palveluun.

Näköpirissä olevassa kehityksessä jäänmurtajien tarve Suomen ja Ruotsin vesillä tulee vääjäämättä joka tapauksessa lisääntymään ja ajatus hoitaa tämän jäänmurtolaivaston kustannukset väylämaksukertymällä eivät missään olosuhteissa tule onnistumaan. Jäänmurto pitäisikin nähdä osana julkisilla verovaroilla ylläpidettävää väyläverkkoa.

Talvimerenkulun ohjauksessa jäämaksuluokkiin perustuvat liikennerajoitukset on syytä ehdottomasti säilyttää, jo pelkästään näiden luokkien statuksen säilyttämiseksi.

Väylämaksun tasolla ei enää ole talvimerenkulun toimivuuden kannalta merkitystä. Merenkulun toimijoiden kannalta se on veroluonteinen maksu ja mitä alempi sen parempi. Näin tuemme ehdotettua lakimuutosta.

Nykyisessä murrostilanteessa merenkululla on suuri paine löytää vähäpäästöisiä ratkaisuja, mutta valmiita teknologioita ei vielä ole käytettävissä. Kannustimena uusien ratkaisujen käyttöönottamiseksi Suomen vesillä uudet, esimerkiksi alusten päästövähennyksiin kytketyt väylämaksualennukset olisivat erittäin tervetulleita, edes määräaikaisina.

Niini Mikko
Meriliitto-Sjöfartsförbundet ry